

Nr 1 2011

Medlemsblad för

Alexander

Grimeton

Veteranradios

Vänner

Alternatorn

Sommarens nio tisdagskvällar samlade 320 personer.

**Vi har fått ny postadress,
432-98 Grimeton**

**Välkommen till Alexanders årsmöte
onsdag 23 mars**

www.alexander.n.se

Hej alla vänner i Alexander

Sedan den 7 mars i år har Alexander nytt postnummer. Har ni tänkt att skriva till oss ska ni plita ner Radiostationen 72, 432 98 Grimeton. I övrigt förblir allt vid det gamla vad det gäller e-postadresser och telefonnummer.

I det här numret kommer som vanligt en inbjudan till årsmötet som äger rum onsdag 23 mars kl 19. Efter förhandlingarna utlovas ett intressant föredrag: Vi får följa med på minfartyget Älvsnabbens jordenruntseglat 1966-67.

Vad Alexander haft för sig under 2010 kan ni läsa om i verksamhetsberättelsen på sidorna 6-7.

Annat i detta nummer är rapporter från julaftonens sändning och nattsändningen den 4 januari i år. Vem träffade Ernst Danielsson i Värmland? Svar på sista sidan.

Glöm nu inte bort att komma ihåg att komma till årsmötet.

John Strandberg

Alexandersondagen firas i år söndag den 3 juli

Nytt försök av Hälsingegårdar bli världsarv

Nu lämnas en ny nominering av Hälsingegårdarna in till UNESCO under namnet Decorated Farmhouses of Hälsingland. Temat för nomineringen är de målade interiörerna från perioden 1800-1870. Hälsingegårdarna ansökte 2009 om att bli nominerad men fick den gången nej, men med tillägget att man var välkommen med en ny och omarbetad ansökan.

Sju hälsingegårdar har nu nominerats till världsarvslistan. Tillsammans är gårdarna ett enastående exempel på hur fria och självägande bönder inom en liten region i Nordeuropa använde en del av sitt ekonomiska överskott för att bygga stora och påkostade bostadshus och skapa rika och genomarbetade miljöer särskilt för fester. Nomineringen beskriver en särpräglad inredningskultur, där hälsingebönderna inredde fler rum för fester än andra bönder i Europa.

De nominerade interiörerna är utförda under perioden 1800-1870, då både festsederna och rumsinredningarna i Hälsingland nådde sin rikaste utveckling. De representerar olika måleritraditioner och inredningsideal.

De sju gårdar som ingår i nomineringen är: Kristofers i Stene, Järvsö, Gästgivars i Vallsta, Arbrå, Pallars i Långhed, Alfta, Jon-Lars i Långhed, Alfta, Fågelsjö gammelgård, Los, Bommars i Letsbo, Ljusdal samt Erik-Anders i Asta, Söderhamn.

Nomineringen lämnades in till Unesco 1 februari. Om allt går som tänkt hela vägen kan Unescos världsarvskommitté fatta beslut nästa sommar 2012.

Världsarvslistan består av:

- 704 kulturella världsarv
- 180 naturvärldsarv
- 27 blandade världsarv i 151 stater

Alternatorn

Alexander GVV

– Grimeton Veteranradios Vänner

Radiostationen, 72

SE-432 98 Grimeton

E-post: info@alexander.n.se

Hemsida: www.alexander.n.se

Redaktör: **John Strandberg**

Tel 0705 857381 fax 0340 37373

E-post: john.strandberg@swipnet.se

I redaktionen: **Ulf Larsson**

Ansvarig utgivare: **Jan Steinbach**

Teknisk produktion: **Benny Johansson**

Tryckt hos Tryckshopen, Varberg 2011

Årgång 6 (Nr 21 från starten 2006)

Kallelse till årsmöte 2011

*Medlemmarna i ALEXANDER-GVV
kallas härmed till årsmöte
onsdagen den 23 mars 2011 kl. 19.00
i Sändarsalen på Radiostationen i Grimeton.*

Förslag till dagordning:

1. Mötets öppnande
2. Val av mötesfunktionärer: ordförande och sekreterare
3. Val av två justeringsmän
4. Fråga om godkännande av kallelsen
5. Fastställande av dagordningen
6. Styrelsens årsberättelser: Verksamhet och kassa
7. Revisorernas berättelse
8. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen för det gångna året
9. Val a) Val av två styrelseledamöter 2011-2012 (I tur att avgå:
Alf Urbath och Ulf Larsson)
b) Två ersättare för år 2011
10. Val av två revisorer samt en ersättare
11. Val av valberedning varav en sammankallande (F.n. tre personer)
12. Information om kommande verksamhet
13. Inkomna motioner
14. Ordet är fritt
15. Avslutning

Ev. motioner eller större frågor lämnas skriftligen per post (Alexander, Radiostationen, Grimeton 72, 432 98 Grimeton) eller e-post (info@alexander.n.se) och skall vara styrelsen tillhanda senast 21 mars.

För förslag till valberedningen, kontakta: Bo Johansson 0340-674188, Ingrid Johansson tel. 0340-674100 eller Ola Hernvall 0340-667071

Efter förhandlingarna flyttar vi över till Informationsbyggnaden för kaffe, fralla och kaka. Torbjörn Jansson, Åled gjorde lumpen som telegrafist på HMS Älvsnabben under jorden-runtresan 1966-67 då kung Carl Gustaf, då kronprins, medföljde som officersaspirant. Torbjörn berättar minnen och visar bilder från resan.

Ta gärna med en gäst till årsmötet!

Välkomna till en givande kväll!

Styrelsen för ALEXANDER-GVV

Femte julaftonssändningen och nattsändning till Nordamerika

Kring jul och nyår skickade Alexander ut två meddelanden, dels på julafton och dels under natten till 4 januari i år. Den sistnämnda sändningen var ett försök för att se om de nordamerikanska lyssnarna var mer på alerten på en tid då det är eftermiddag och tidig kväll i Amerika.

Julaftonsändningen ägde rum för femte gången och kan nu ses som en trevlig tradition för oss som har turen att bo nära Radiostationen. Ett 40-tal personer var samlade till fika och start av Alexandersonalternatorn. Ett julbudskap sändes ut och detta uppfattades av ett rekordstort antal lyssnare, 228 stycken.

-Sändningen verkar att ha gått mycket bra, kanske har bytet av antennspolar påverkat hörbarheten, säger Alexanders telegrafist Lars Kålland i en kommentar.

Sändningen mot Nordamerika startade kl 01.00 (svensk tid) den 4 januari och då stod klockorna i de olika tidszonerna i USA på mellan 14 och 19 (eller 2 am – 7 am).

Extra sändningen den 4 januari gick också bra. Lars Kålland skriver i ett mejl: Till Europa verkar sändningen ha gått mycket bra och störningsmässigt varit mycket bättre än ordinarie sändningar under förmiddagstimmarna, vilket var väntat. Dock blev det inte den massrapportering från USA och Kanada som vi kanske förväntat oss. Sändningen hördes, och kanske lite bättre än vanligt, men inte med några större skillnader. Det var ju också bland annat därför frekvenserna på VLF-området användes då det begav sig. Skillnaden på natt- och dagrespektive sommar- och vintersändningar skulle inte påverka lyssningsmöjligheten speciellt.

Lars Kålland meddelar också att vi fick en lyssnarrapport från Kalifornien, som dock inte hade hört något. Det kom också en rapport, om än en svag sådan, från Alaska vilket är positivt. Dessutom kom en rapport från Brasilien, men där hade man heller inte hört något.

-Kul dock, att få in lyssnarrapporter från dessa något udda länder. Roligt också med en första rapport från Island, säger Lars Kålland och avslutar:

-Att svenska rapporter blev få (6 st) är inte så konstigt med hänsyn till tidpunkten. Man kan väl generellt säga, att intresset från svensk sida har minskat. Kanske inte så underligt. Nyhetens behag osv...

Meddelandet på julafton 2010:

IN THIS ANNUAL CHRISTMAS TRANSMISSION, WE ARE GLAD TO INFORM OUR LISTENERS ABOUT AN ONGOING RENEWAL OF CERTAIN EQUIPMENT AT OUR STATION.

THE SIX LARGE COILS IN THE AERIAL-CIRCUIT WILL BE REPLACED. WE HOPE THAT THIS WILL INCREASE THE EFFICIENCY. WITH THIS REPORT

WE WISH YOU ALL A MERRY CHRISTMAS AND A HAPPY NEW YEAR. =

Säg "omelett" så tar jag en bild till ditt album!

På julafton kom 228 rapporter från 24 länder, flest från Tyskland (74) följt av Sverige (29) och Storbritannien (22). Från USA och Kanada fick vi sammanlagt tio rapporter. Efter nattsändningen fick vi 138 rapporter från 23 länder. Det var som vanligt främst från europeiska länder med Tyskland i topp (40), men också från Brasilien (1), Kanada (1), Ryssland (2) och USA (13).

Ett 40-tal kom till julaftonssändningen och lät sig väl smaka av kaffe, glögg, lussekatter, pepparkakor och jultårta.

Tre tomtar på julaftonssändningen, telegrafisterna Ulf Larsson, Lars Källand och Alexanders ordförande Jan Steinbach.

Meddelandet den 4 januari 2011:

THIS IS A SPECIAL TRANSMISSION
FOR PRIMARILY LISTENERS IN
NORTH AMERICA
= SIGNED: THE ALEXANDER-GRI-
METON VETERANRADIO VAENNER
ASSOCIATION AND WORLD HERI-
TAGE GRIMETON +=

*Lars Källand strax före kl 01.00 den 4 januari 2011.
Det är klart att sända ut meddelandet.*

ALEXANDER Grimeton Veteranradios Vänner

(Org.nr. 849600-7389, Säte: Varberg)

Verksamhetsberättelse för år 2010

Styrelsen får härmed avge redovisning för föreningens aktiviteter under verksamhetsåret 2010-01-01—2010-12-31.

Styrelse: Vid årsmötet 2010-03-24 omvaldes styrelsen i sin helhet och har nu följande sammansättning och funktioner: Ordförande: Jan Steinbach, vice ordförande Alf Urbath, kassör Hans Nilsson, sekreterare John Strandberg och ledamot Ulf Larsson. Ersättare Gunnar Larsson och Arne Sikö. Adjungerade ledamöter: Bo Johansson och Ola Hernvall.

Firmatecknare har varit: Jan Steinbach och Hans Nilsson.

Revisorer: Barbro Alvarsson och Bertil Bertilsson. Ersättare: Christer Drospe.

Valberedningen har bestått av Bo Johansson (sammankallande), Ingrid Johansson och Ola Hernvall

Medlemmar: Föreningen hade vid årsskiftet drygt 500 medlemmar.

Medlemsavgifter: På höstmötet beslutades om oförändrade medlemsavgifter för 2011, dvs 100 kr/år för fysisk medlem och 500 kr/år för juridisk medlem.

Verksamhet: 10 protokollförda styrelsemöten har hållits under året, där även ersättarna varit kallade och för det mesta också deltagit.

Vid årsmötet 24 mars 2010, på Radiostationen i Grimeton, deltog 35 personer, och vid höstmötet 29 september 2010, på samma plats, 30 personer.

Efter årsmötesförhandlingarna talade Åke Johansson från Ericsson om ”Mobiltelefonins utveckling”. Efter höstmötets förhandlingar berättade förre vd:n, Kjell Markström och nuvarande vd:n Lars G Johansson om sin resa i USA under rubriken ”I Alexanders fotspår”. Båda mötena avslutades med förtäring och allmän trevlig samvaro.

Föreningen Alexander har under året fortsatt sin stödjande roll gentemot Världsarvet Grimeton AB genom att medverka vid arrang-

emang som Världsarvet Grimeton och andra genomfört på radiostationen t ex genom att köra sändaren.

Sändaren har startats, och meddelanden utsänts på Alexandersdagen 4 juli, FN-dagen 24 oktober samt traditionsenligt på julafton. 218 svar från 33 länder bekräftade att Alexandersdagens meddelande hade uppfattats. Kanske den bästa sändningen någonsin enligt Lars Kålland och Bo Johansson som var ansvariga. Julaftonens sändning gav 228 svar från 24 länder.

Sändaren har dessutom startats vid de nio tisdagskvällsvisningarna som Alexander svarat för under sommaren. Kvällsvisningarna har samlat 320 personer vilket var något färre än 2009. Medeltalet per visning var 36 personer. (2009 – 42; 2008 – 64; 2007 – 49).

Alexandersdagen firades den 4 juli med 220 besökare vilket var ungefär som föregående år. Förutom sändarstart med utsänt meddelande fanns aktiviteter som tipspromenad, kaffeservering och videovisning. Meddelandet, som sändes ut, påminde oss om att det var hundra år sedan den första SOS-signalen sändes. Arne Sikö med team medverkade med svar på frågor som ”Hur farlig är mobiltelefonen?” och andra liknande frågor om så kallade farligheter i vår närhet.

Alexanders vartannatårs resa gick denna gång till Karlskrona där vi bland annat hälsade på Rosenbom.

Alexandersondagen samlade 220 personer. Några av dem hittade in i det gamla garaget där Arne Sikö med team svarade på frågan om mobiltelefonen är farlig och annat som anses farligt i vår omgivning.

Diverse underhållsarbeten har utförts i och på "tvättstugan" som föreningen har lovat att sköta. Viss sanering av vad som samlats där har utförts.

Vartannat år bjuder Alexander på en resa som tack till alla dem som på ett eller annat sätt varit engagerade i Alexandersondagen, trivselkvällar, kvällssändningar m m. 2010 års resa gick till Karlskrona där Marinmuseet besågs och god mat intogs. Det blev också tillfälle till en rundtur i staden under sakkunnig guidning. 35 personer var med på resan.

Med undantag för sommarmånaderna har föreningens medlemmar varit aktiva på trivselkvällarna med att renovera sändarparken. Alexander medverkade också med loppmarknad på Radiodagen den 7 augusti.

Utbildningen i att starta och köra SAQ, som inleddes under 2007, har fortsatt även under 2010. Två kurser har körts parallellt. Dels fortsättningskursen för dem som varit med från början och dels nybörjarkursen som startades 2009.

Medlemsbladet Alternatorn har utkommit med fyra nummer.

Ansökan om att Grimeton åter ska bli ett eget postnummerområde kröntes med framgång under året. I december fick vi besked om att 43298 Grimeton blir vårt nya postnummer från och med 7 mars 2011.

Styrelsen vill framföra ett stort tack till alla

som hjälpt till vid visningsverksamhet, dokumentation och sändarkörningar. Det ekonomiska läget är gott. För närmare redogörelse hänvisas till kassarapporten.

Jan Steinbach, ordf.
Alf Urbath, v.ordf.
Hans Nilsson, kassör
John Strandberg, sekr.
Ulf Larsson, ledamot

Trivselkvällarna kan bland annat bjuda på tekniska klurigheter.

Ernst Danielson

Från Alexander-medlemmen Mats Elmgren har vi fått nedanstående berättelse om Ernst Danielson, elektroingenjör och en av pionjärerna inom den svenska högspänningstekniken. Mats är genom sin fru släkt med Danielson. Han var Mats frus farfars bror.

Har du också något att berätta? Hör av dig till redaktionen, se adresser och telefoner och e-post på sidan 2.

Bild från Wikipedia

Jag skall berätta om min hustrus farfars bror, Ernst Danielson.

Ernst Danielson föddes 1866 och dog 1907 på släktgården i Värmland. Han fick Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademins, IVA:s medalj postumt 1952.

Danielson studerade elektroteknik på dåvarande KTH och reste sedan till Amerika för att förkovra sig inom området (generatorer, motorer, transformatorer mm). I bevarade brev skriver han att han inte blev så imponerad av kunnandet ”over there”. Han fick mest undervisa andra...

1892 återvände Danielson till Sverige där han tillsammans med uppfinnaren och ingenjören Jonas Wenström byggde upp ASEA där Danielson blev dess utvecklingschef.

ASEA fick flera tuffa beställningar, bland annat en trefas överföring från en kraftstation i Hofors till ett valsverk några kilometer bort. Anläggningen invigdes 1895 och blev det första större eldrivna valsverket (1300 hkr) i världen.

Detta var ett avancerat nytänk.

Beställaren var nervös så i kontraktet fick ASEA lova, att om det inte fungerade, så skulle en konventionell ångdriven lina byggas istället. Utan merkostnad!

Tuffa grabbar på den tiden.

Sin sista tid tillbringade Danielson på släktgården Stöpsjöhyttan i Värmland. Svårt sjuk fick han besök av en yngre vän från Amerika. De sågs vandra av och an längs ån och sjökanten, ivrigt konverserande. Handlade det om generatorer med lite högre frekvens? Ernst Danielson var sedan ett antal år mentor för denne unge man.

Han hette Ernst Alexanderson.

Med den här berättelsen ville jag peka på, de för mig så påfallande likheterna mellan Grime-ton-anläggningen och en vattenkraftstation, historiskt, tekniskt..

En vattenkraftstation är ju också bestyckad med;

- en generator (dock för en avsevärt lägre frekvens, 50 Hz),
- en avancerad turbinregulator (som skall kunna hålla frekvensen vid ö-drift och vid varierande last)
- en transformator
- ett ställverk
- en ansluten kraftledning (”antenn”)
- ett kylsystem
- ett smörjsystem
- ett fjärrkontrollsystem (stationen är fjärrstyrd från en driftcentral)

Dessutom